

Arkadiusz Domaszek

Konferencja naukowa "Etyczne i prawne wyzwania internetu"

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 53/3-4, 373-376

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

strony jako ich pełnomocnicy, których zakres prawa i obowiązków w sposób zasadniczy różni się od kompetencji przyznanym adwokatom. Sam fakt bycia adwokatem w sprawie cywilnej o rozwód nie uprawnia do występowania także w sprawie o nieważność małżeństwa rozpatrywanej przez trybunał kościelny, jeśli nie posiada się aprobaty kompetentnej władzy kościelnej.

Zamknięcia i podsumowania konferencji naukowej dokonał ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak, Prodziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. W swoich słowach jeszcze raz podziękował ks. prof. dr hab. Remigiuszowi Sobańskiemu, któremu podczas konferencji naukowej została uroczyście wręczona Księga Pamiątkowa z okazji jego osiemdziesiątej rocznicy urodzin. Słowa wdzięczności skierował także pod adresem prelegentów, dziękując im za trud przygotowania i wygłoszenia ciekawych i inspirujących referatów, które – jak zaznaczył – ubogaciły naszą znajomość obszarów troski Kościoła o małżeństwo pod kątem kanonicznej procedury w procesach o stwierdzenie nieważności zawartego małżeństwa.

W dalszej kolejności ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak podziękował przewodniczącym obu sesji za ich prowadzenie, redaktorom Księgi Pamiątkowej za trud jej przygotowania oraz wszystkim czcigodnym i szanownym gościom za uczestnictwo. Kończąc swoje wystąpienie, szczególne słowa podziękowania skierował do studentów Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, którzy przez uczestnictwo w Konferencji okazali wdzięczność Czcigodnemu Jubilatowi za to, że był naszym nauczycielem.

ks. Marek Stokłosa SCJ

KONFERENCJA NAUKOWA ETYCZNE I PRAWNE WYZWANIA INTERNETU

Katedra Pedagogiki Mediów Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, dn. 14 maja 2010 r. zorganizowała konferencję naukową pt. *Etyczne i prawne wyzwania Internetu*. W konferencji wzięli udział pracownicy i studenci Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przedstawiciele środowisk mediów i dziennikarze. Całość konferencji odbyła się w auli uniwersyteckiej kampusu, przy ul. Dewajtis w Warszawie.

W programie przewidziano cztery sesje, którym przewodniczyli kolejno: ks. dr Andrzej Adamski, dr Monika Przybysz, dr Grzegorz Łęcicki i ks. dr Józef Kloch. Otwarcia konferencji i przywitania zebranych osób dokonał ks. prof. dr hab. Piotr Tomasiak. Pierwszą sesję, poświęconą etosowi Internetu, rozpoczęła prof. dr hab.

Krystyna Czuba referatem: *Etos dziennikarza w odniesieniu do nowych mediów*. W swoim przedłożeniu ukazała ona potrzebę stosowania etosu w pracy dziennikarskiej, aby nie zatracić granicy pomiędzy dobrem a złem. Nowe media są szansą, ale wiążą się również z zagrożeniami.

Z kolei dr Grzegorz Łęcicki – dziennikarz przybliżył zebrany temat *Etyczne aspekty interkomunikatywności internetowej*. Zwrócił uwagę, że w komunikacji dokonywanej za pośrednictwem Internetu występują określone problemy etyczne. Należą do nich m.in.: wolność, gdy jest oddzielona od odpowiedzialności; natychmiastowość reakcji, która często jest emocjonalną reakcją oderwaną od rozumu i woli; anonimowość użytkowników; czy ignorancja części internautów. Trzeci prelegent w tej sesji – dr Małgorzata Laskowska omówiła temat: *Wartości w świecie realnym i wirtualnym*. Wirtualność Internetu wywołuje zderzenie ze światem wartości. Po omówieniu definicji *wirtualności*, mówczynie stwierdziła, że wartości zawsze są te same. Gdybyśmy tworzyli ich podział tzn., że w cyberprzestrzeni również budowalibyśmy nowe wartości. W zależności od tego, jak aktywnie korzystamy z Internetu, wyróżnia się *cyfrowych tubylców* i *cyfrowych turystów*. Ważną myślą w świecie wartości jest też zdanie, że „kształtujemy narzędzia, a one kształtują nas”. Szybkość łącza, czy szybkość komunikacji wywołują pośpiech, w którym gubimy wartości. Zatem, także w Internecie potrzebna jest przestrzeń na refleksję, namysł nad wartościami. W dyskusji kończącej sesję zauważano zagubienie i zachwianie tożsamości w cyberprzestrzeni, a także to, że dziennikarze „polują na informację” oraz na ludzi, których można skłonić do uzewnętrznienia się przed kamerą.

Druga sesja była poświęcona zagadnieniom prawnym. Michał Kosecki wygłosił referat pt.: *Cybersquatting, czyli kto ma prawo do domeny internetowej*. Prelegent przedstawił nieuczciwe działanie polegające na rejestracji domeny, by następnie sprzedać ją z zyskiem tym podmiotom, które mają prawo do określonej domeny. Autor wystąpienia wskazał obowiązujące akty prawne, które pozwalają firmom na działania prawne zmierzające do odzyskania domeny i jej ochrony; podał przykład firmy (handlującej ziołami), która założyła domenę „microsoft.pl” oraz postępowanie właściwej firmy związanej z siecią (Microsoft), która odzyskała tę domenę. Z kolei ks. dr Andrzej Adamski przybliżył temat: *Prawne aspekty działania mediów w Internecie*. Współczesne definicje mediów oddzielają stare media od nowych; Internet jest zaliczany do tych ostatnich. Internet cechuje m.in.: interaktywność, błyskawiczny dostęp do informacji, globalny zasięg, multimedialność, aterytorialność i decentralizacja. Właściwie, Internet jest „metamedium”. Problemy prawne wiążą się np. z określeniem właściwości sądów kompetentnych do rozwiązywania sporów, tych podmiotów, które działają w Internecie. Prelegent wskazał na akty prawne, które mają zastosowanie do Internetu. Z ciekawych problemów prawnych wskazać można na pojęcie prasy, gdy łą-

czy my ją z przekazem internetowym oraz problematykę koncesji radiowej i telewizyjnej w cyberprzestrzeni. Kolejny prelegent sesji Piotr Waglewski wygłosił referat nt.: *Deontologia dziennikarska a internetowe serwisy własne administracji państwowej*. Podstawowe pojęcia z prawa prasowego, jak „wydawca” czy „dziennikarz” przynoszą ciekawe kontrowersje w odniesieniu do Internetu. Dziennikarz jest zobowiązany do przestrzegania norm prawnych oraz etyki zawodowej. W tym kontekście rodzą się pytania, kto jest wydawcą, czy dziennikarzem na stronach administracji publicznej, jak np.: „policja.pl” czy „premier.gov.pl”. W dyskusji nad referatami podjęto takie pytania, jak: czy blogi internetowe są prasą, czy bloger jest dziennikarzem.

Następna sesja dotyczyła tematu przewodniego „wolność”. Ks. dr Józef Kloch rozwinął temat *Elektroniczne imprimatur? Teksty o wierze i moralności w Internecie*. Mówca przybliżył normy prawa kanonicznego na temat imprimatur. Pojęcie to, choć pod innymi terminami, występuje nie tylko w Kościele. Redakcje czasopism, także nauk ścisłych, stosują własne formy cenzury tekstów. Wielka łatwość umieszczania w cybersieci dowolnych tekstów, także na tematy wiary i moralności, wywołuje duże zamieszanie. Dlatego istnieje dyskusja nad jakąś formą imprimatur w tej przestrzeni. Istnieją strony bez wątplenia katolickie, np. „vatican.va” czy „opoka.pl”; rozwiązaniem mogą być też dobrowolne certyfikaty uzyskiwane przez administratorów stron WWW, także w wersji szyfrowanej. Przykładem może być Konferencja Biskupów USA, która opublikowała odrębny protokół w tej sprawie. Dr Marek Robak wygłosił referat pt. *Wolność i cenzura w Internecie*. Prelegent wskazał na napięcie pomiędzy ideologią wolności w Internecie a krytyką cybersieci. W niedługiej historii Internetu pojawiały się próby kontrolowania sieci, m.in. w Chinach, czy w oparciu o program pod nazwą: „Echelon”. Autor przedłożenia wskazał na przyczyny kontroli Internetu, następnie pokazał, kto chce kontrolować sieć (głównie instytucje państwowe, korporacje i rodzice). W końcu stwierdził, że Kościół nie domaga się kontrolowania Internetu. W rozwiązaniu tego problemu konieczne jest łączenie wolności i odpowiedzialności. Kolejny referent, dr Monika Przybysz, przedstawiła zagadnienie: *s-PR-ostowanie w 'sieci'. O złej sławie i prawie*. Wskazując na obowiązujące akty prawne stwierdziła, że występuje tu konflikt pomiędzy wolnością wypowiedzi prasowej a uprawnieniem konkretnej osoby. Prelegentka zarysowała prawne modele sprostowania prasowego. Następnie odniosła to zagadnienie do Internetu, co wywołuje szereg interesujących pytań, np. jak domagać się sprostowania, kiedy określona strona WWW zostanie usunięta, czy osoba prowadząca blog musi umieścić sprostowanie, co należy rozumieć przez termin i miejsce sprostowania w cyberprzestrzeni? W dyskusji zamykającej tę część prelekcji powrócono do zagadnienia imprimatur dla tekstów dotyczących wiary i moralności.

W ostatniej sesji został przybliżony temat ogólny: *odpowiedzialność*. Jako pierwszy, został odczytany tekst (nieobecnego) ks. dra hab. Michała Drożdża pt. *Gra tożsamo-*

ścią w cyberprzestrzeni. Autor wystąpienia postawił pytanie, jaka jest tożsamość człowieka w cyberprzestrzeni. Każda osoba ze swoją podmiotową tożsamością i godnością zachowuje swą niezmienną wartość, także w cyberprzestrzeni. Tożsamość człowieka jednak zderza się z problemem technicyzacji współczesnego świata, z próbami redukcji osoby do wymiaru przedmiotowego. Następnie, ks. dr Krzysztof Marcyński wygłosił referat nt. *Od informacyjnego zawału do skarbcza mądrości – surfowanie po Internecie*. Używając mitologicznego opisu podróży Odyseusza, autor referatu przeniósł ten obraz na współczesne tzw. surfowanie po Internecie. Cyberprzestrzeń jawi się jako skarbiec mądrości. Jednak każdy internauta winien znać cel swojej drogi, co jest jego Itaką, co chce osiągnąć, dokąd zmierza. W podróżowaniu poprzez Internet przydatne jest rozróżnianie pojęć: dane, informacja, wiedza i mądrość. Internet nie rozróżnia informacji, np. na ważne i nieważne. Dlatego użytkownik sieci powinien rozwijać umiejętność krytycznego czytania oraz wartościowania informacji. Tym bardziej, że nie istnieją informacje neutralne. Kamil Goral wygłosił ostatnią prelekcję: *Internet jako narzędzie marketingu politycznego- kontekst etyczny*. Fenomen Internetu rozciąga się także na płaszczyznę polityczną. Przy czym nie można zapominać o nauczaniu Kościoła, który przypomina, że media mają ukazywać wartości i służyć dobru wspólnemu. Następnie prelegent ukazał przykłady marketingu politycznego i związane z tym problemy etyczne. W dyskusji nad referatami rozwinięto polityczny aspekt zastosowania Internetu, m.in. ewentualność (pozytyw i negatyw) głosowania za pośrednictwem sieci internetowej. Przywołano także rozwiązania prawne na temat głosowania i wyborów powszechnych, jakie występują w innych krajach.

Po zakończonej dyskusji, ks. dr Andrzej Adamski podziękował władzom uczelni i Wydziału Teologicznego za możliwość zorganizowania konferencji, a wykładowcom, studentom i gościom za udział w spotkaniu. Prof. dr hab. Krystyna Czuba dokonała następnie podsumowania. Stwierdziła, że uczestnicy konferencji poprzez swoje wypowiedzi, także krytyczne, ukazywali wiele aspektów podjętego tematu spotkania. Poszukiwanie prawdy musi dokonywać się w wolności i w prawdzie.

Temat konferencji ukazał wiele wyzwań stojących przed Internetem, tak etycznych, jak i prawnych. Chociaż bezpośrednio konferencja nie skupiała się na tematyce prawa kanonicznego, jednak warto zauważyć to wydarzenie naukowe również na polu kanonicznym. Bezpośrednio, pytanie o imprimatur kościelne w cyberprzestrzeni koresponduje z zagadnieniem cenzury uprzedniej, która jest normowana w trzeciej księdze Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. Kościół, a wraz z nim i prawo kanoniczne, powinien mierzyć się z nowymi wyzwaniami etycznymi i prawnymi. Przestrzeń Internetu jest „oswajana” przez internautów, także przez katolików. Uważam, że stopniowo staje się to także wyzwaniem dla prawa kanonicznego.

ks. Arkadiusz Domaszko SDB